

صداهایی از زمینِ ناممکن

دفتگوها و گزارش‌هایی از
سرزمین جنبش زاپاتیستی
(سرزمین نو، میان مکزیک)

پریسانصرآبادی، بهرام قدیمی،
پردیس رحمانفرد، گلناز خواجوی، فرامرز خوشکام

عنوان و نام پدیدآور	صداهایی از زمین ناممکن: گفتگوها و گزارشهایی از سرزمین بومیان مکزیک / پریسا نصرآبادی، بهرام قدیمی... و [دیگران]
مشخصات نشر	تهران: نشر زرق، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۱۲ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۸۹۲۵-۹۲-۰
وضعیت فهرست‌فروسی	فیا
موضوع	ارتش زاپاتیستی آزادیبخش ملی مکزیک -- تاریخ
موضوع	Ejercito Zapatista de Liberación Nacional (Mexico) - History
یادداشت	پریسا نصرآبادی، پردیس رحمانفرد، گلناز خواجوی، فرامرز خوش‌کلام، بهرام قدیمی
یادداشت	کتابنامه
شناسه افزود	نصرآبادی، پریسا، ۱۳۶۱- بهرام قدیمی، ۱۳۳۷-
رده بندی کت	۱۳۹۶ ص ۲ / F۱۲۵۶
رده بندی دی	۹۷۲/۷۵
شماره بایشناس ملی	۴۸۸۷۵۳۴

نشر

صداهایی از زمین ناممکن

گفتگوها و گزارش‌هایی از سرزمین جنبش زاپاتیستی

بهمکاری: پریسا نصرآبادی، پردیس رحمانفرد، گلناز خواجوی، فرامرز خوشکلام، بهرام قدیمی

ترجمه گفتگوها: پریسا نصرآبادی، بهرام قدیمی - حروف‌نگاری و صفحه‌پردازی: ندا راست
طرح جلد: بناتریس آنورورا - آماده‌سازی کتاب: امید خاتمی - چاپ و صحافی: دانش

انتشار اول، پاییز ۱۳۹۶ - تیراژ ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۹۲۵-۹۲-۰

قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

نشر ژرف، تلفن: ۰۲۲۸۴۰۶۶۴ - Jarfpub@yahoo.com

فهرست

۹	مقدمه
۱۳	چرا به جی‌پاس رفتیم؟
۱۷	گزارشی فشرده
۲۵	گفتگو با دانشجویان دانش‌سرای تربیت‌معلم ایوتسینایا
۳۷	گفتگو با یکی از فعالین زاپاتیست
۵۵	گفتگو با خانم را بالزاتی
۷۱	گفتگو با سرخه ریگن لاسکانو
۸۷	گفتگو با اعضای شعبان ملت خوب لارئالیداد
۹۷	گفتگو با دکتر خاویران سز سام

اول ژانویه ۱۹۹۴ جنبش زاپاتیستی چون مروارید از صدف جنبش‌های انقلابی آمریکای لاتین درخشید. جنبشی که با سلاح، کلامش را آغاز کرد، پس از مدت کوتاهی کلام را به سلاح بدل کرد و تمام جنبش‌های مکزیک را تحت تأثیر قرار داد.

زاپاتیست‌ها در این ۲۳ سالی که از علنی شدنشان می‌گذرد، نشان داده‌اند که جنبشی هستند پر از ابتکار عمل. با این همه اگر زاپاتیست‌ها دست به پیام مسلحانه نمی‌زدند، هیچ گاه تا به این حد نظر جنبش‌های دیگر را به خود جلب نمی‌کردند و چه بسا خودشان نیز خود را جدی نمی‌گرفتند. این امر همان قدر در مورد جنبش زاپاتیستی در مکزیک صدق می‌کند که در سایر موارد دیگر؛ از فلسطین گرفته تا ظفار و تا همین دوران کنونی ما به یاد بیاوریم مقاومت قهرمانانه در کوبانی علیه داعش را؛ اگر کوبانی با مقاومتش در منطقه داعش را به زانو در نمی‌آورد، امروزه، حداقل به شکل نمونی آن، از روژوا حرفی در میان نمی‌بود. طنز تاریخ است که مبارزه مسلحانه و مسلح بودن با مبارزه علیه نظامی‌گری و برای ساختن صلحی پایدار این طوره که هم گره خورده است.

جنبش زاپاتیستی که در "اولین بیانیه از جنگل لاکندونا" در اول ژانویه ۱۹۹۴، با مطالبه حق برابر برای بومیان مکزیک، علنی شد، با ابتکار عمل‌های گوناگون در سال ۲۰۰۵، در "ششمین بیانیه از جنگل لاکندونا"^۱ به این جمع‌بندی رسید که تنها با نفی کل نظام سرمایه‌داری، احقاق چنین حقوقی امکان‌پذیر است. در همان حال زاپاتیست‌ها مواردی که شایسته بخششی از مبارزه جهانی برای برابری و امانسپاسیون باشد، اگر فرا باشد جنبش زاپاتیستی را در چند کلمه بیان کرد، می‌توان گفت که زاپاتیست‌ها در عمل نوعی جمع‌بندی از تجربه‌های گذشته جنبش انقلابی هستند، به عبارتی آنها تا آنجا که ممکن است کوشیده‌اند تا از انتقاداتی که به جنبش‌های انقلابی و انقلابات گذشته در جهان وارد می‌دانستند، درس گرفته، در عمل خود به کار گیرند.

زاپاتیست‌ها همان‌طور که ارزش کلام را به خوبی می‌شناسند، ارزش سکوت را هم به خوبی می‌دانند. جالب این است که بعد از هر دوره سکوت، زاپاتیست‌ها با یک ابتکار عمل تازه پای به میدان گذاشته‌اند، از جمله:

در سال ۱۹۹۶ مذاکره سن‌آندرس به قراردادی ختم شد که طی آن دولت موظف گشت لایحه "قانون حقوق و فرهنگ بومیان" را تقدیم مجلس کند. این مذاکرات که قرار بود بین دولت و ارتش زاپاتیستی آزادبخش ملی باشد، به ابتکار زاپاتیست‌ها و دعوت آنان از حدود سه هزار نفر فعال کارگری، سیاسی و فرهنگی، هنرمند، موسیقی‌دان، نمایشنامه‌نویس و استاد دانشگاه، به مذاکرات دولت و جامعه مدنی مکزیک تبدیل شد؛

در سال ۱۹۹۷ با راهپیمایی ۱۱۱۱ زاپاتیست در "مکزیکوسیتی"، باز هم صد هزار نفر به خیابان آمدند. سخنگوی اصلی این راهپیمایی، خانم فرمانده رامون نشان داد تصویری که از ناتوانی زنان بومی وجود دارد، حقیقی نیست. رابر بومی هم می‌خواهند و هم توان آن را دارند تا برای حقوق خود مبارزه کنند. آن را به دست بیاورند؛

در سال ۲۰۰۰ ملی خلاء قدرتی که در فاصله جابجایی دو حزب در قدرت در در هیئت حاکمه آن کشور پیش آمده بود (پس از هفتاد سال حکومت "حزب انقلاب مادریه شه"، یک حزب سیاسی دیگر، "حزب اقدام ملی" موفق شد کرسی ریاست جمهوری را از آن خود کند)، زاپاتیست‌ها با "راهپیمایی رنگ خاک" میلیون‌ها نفر را با مشکلات بومیان آن کشور آشنا و درگیر کردند (به گفته رئیس جمهور وقت، ویسنته فوکس، مجموعاً بیش از چهار میلیون نفر طی این راهپیمایی با استقبال زاپاتیست‌ها رفتند)؛ در ژوئن سال ۲۰۰۵ با انتشار "ششصد بیایه از جنگل لاکندونا"، زاپاتیست‌ها در راستای استراتژی سیاسی خود، یعنی مبارزه علیه سرمایه‌داری، همه نیروهای سیاسی ضد سرمایه‌داری مکزیک را به شکل یک سازمان سراسری فراخواندند؛

در روز ۱۸ سپتامبر همان سال، "کارزاری دیگر" رسماً تأسیس یافت.^۱ با سازماندهی "کارزاری دیگر"، یک هیئت زاپاتیستی با همراهی یک کاروان کوچک، به هرکجای کشور که در آن سازمان‌های مردمی و گروه‌های اجتماعی خواستار تشریک مساعی با آنان بودند و از آنان دعوت می‌کردند، سفر کرد؛ در سال ۲۰۰۶ "همایش خلق‌های زاپاتیست با خلق‌های جهان" با شرکت بیش از سه هزار نفر از چهل کشور برگزار شد.

۱- ن.ک. به: "کارزاری دیگر" (گزارشی از یک اجلاس عمومی زاپاتیستی) در: <http://peykar.org/zapatists/316-gozareshebahram.html>

در دسامبر سال ۲۰۰۸ به زاپاتیست‌ها "نخستین فستیوال جهانی خشم شرافتمندانه" در شهرهای مکزیکو و سن کریستوبال را سازمان دادند.^۱
در سامبر ۲۰۱۳ همزمان با بیستمین سالگرد قیام زاپاتیست‌ها، "مدرسه کوچک زاپاتیستی" آغاز به کار کرد. در این ابتکار جالب، در روستاهای مختلف زاپاتیستی و در منازل روستاییان، به دانش‌آموزان تاریخ جنبش زاپاتیستی، مبارزه، فعالیت و زندگی روزمره آنان را آموختند؛^۲
در سال ۲۰۱۶ زاپاتیست‌ها به دو همایش استثنایی دیگر فراخوان دادند: "شراکت/ هنر برای بشریت" ConArte و "خودآگاهی/ علم برای بشریت" ConCiencias^۳

در اول ژانویه سال ۲۰۱۷، همزمان با همایش "خودآگاهی/ علم"، به پیشنهاد ارتش زاپاتیستی آزادیبخش ملی، "کنگره ملی بومیان" در مجمع عمومی خود تشکیل یک «شورای دولت بومی» و انتخاب یک زن بومی، به عنوان سخنگوی این شورا و همزمان کاندیدای ریاست جمهوری این کشور در سال ۲۰۱۸ به تصویب رساند و در اول ژانویه ۲۰۱۷ این تصمیم رسماً به اطلاع عموم رسانده شد و به این ترتیب یک بار دیگر فضای سیاسی مکزیک دچار یک زمین لرزه شد.^۴

در ماه مه ۲۰۱۷ "کنگره ملی بومیان" اعلام کرد که خانم ماریا دخیوس پاتریسیو مارتینز را به عنوان سخنگوی شورای دولت بومی برگزیده است. از نظر کنگره ملی بومیان و ارتش زاپاتیستی، این زن بومی برای به دست آوردن قدرت دولتی وارد انتخابات نمی‌شود، استفاده از شرایط و فضای انتخاباتی مکزیک برای تحکیم سازمان‌های تودم‌ای و تنیدن یک بافت وسیع‌تر اجتماعی است. نکته مهم دیگری که کنگره ملی بومیان بر آن تأکید می‌کند، این است که این کاندیدا به هیچ عنوان حق ندارد هیچ نوع سیاحتی را بپذیرد.^۵

۱. ن. ک. به گزارشی در:

<http://pevkar.org/zapatists/302-gozaresh-az-festival-bahram-ghadimi.html>

۲. ن. ک. به: مدرسه کوچک زاپاتیستی، نوعی تجربه از نوعی کار سیاسی

<http://pevkar.org/zapatists/860-zapatistsalgard.html>

3. CONCIENCIAS POR LA HUMANIDAD, ComARTE POR LA HUMANIDAD

از جمله ن. ک. به: فراخوان زاپاتیستی به فعالیت‌های سال ۲۰۱۶

<http://pevkar.org/zapatists/996-2016-03-07-21-39-55.html>

۴. ن. ک. به: فراخوان زاپاتیستی به فعالیت‌های سال ۲۰۱۶ در

<http://pevkar.org/zapatists/996-2016-03-07-21-39-55.html>

۵. با تصویب مجلس مکزیک برای نخستین بار در سال ۲۰۱۸، افراد خارج از چارچوب احزاب، به شرط ارائه ۲۰ هزار امضا در حمایت از آنان، می‌توانند به عنوان کاندیدای ریاست جمهوری در انتخابات این کشور شرکت کنند.

ن. ک. به: مصاحبه با یک فعال زاپاتیست در همین مجموعه.

6. María de Jesús Patricio Martínez

۷. طبق قانون احزاب در مکزیک هر حزب و به طریق اولی هر کاندیدایی می‌تواند میالغ‌هنگفتی برای آن چه آنان مبارزه انتخاباتی می‌نامند، از بودجه دولتی پول دریافت کند.

این همه ابتکار عمل، نه تنها گویای همه جانبه نگری یک سازمان سیاسی است که در قلب جنگل‌های مکرزیک پای به عرصه وجود گذاشته و معتقد است بدون تشکیلات هیچ جنبشی نمی‌تواند حتی رؤیای آینده‌ای را پیروانند، همزمان گویای دیدگاه نوینی در این جریان است که با توجه به دستاوردهای مبارزات گذشته، و این که هر کدام از آن‌ها خود محصول شرایط زمانی و مکانی خاص خود بوده‌اند، دیگر پایبند برنامه‌های از پیش تعیین شده در چارچوب کمیته‌های مرکزی احزاب و سازمان‌های سنتی نیست، و قصد آن ندارد در چارچون نظام سرمایه‌داری با آن به رقابت بپردازد، بلکه با اعتقاد به نیروی توده‌ها و تکیه به پویایی جنبش، همواره با پرستی‌گری گام برمی‌دارد؛ در هر قدمی به گذشته‌اش نظر می‌اندازد؛ سبیل جدیدی را طرح می‌کند و هیچ الگویی را مقدس نمی‌شمارد. در این سبیل و سبیل‌های سال مقاومت و مبارزه، زاپاتیست‌ها نشان داده‌اند که برخلاف آنچه معمولاً در میان برخی نیروهای سیاسی رواج دارد، در پی آن نیستند که جنبش‌های توده‌ای را برای کسب قدرت یا در کشمکش با دولت حاکم در خدمت خود بگیرند. هدف آنها ایجاد دنیای نوینی است، دنیایی که در آن دنیاهای پیشین بگریخته‌اند.

مجموعه‌ای که در پیش رو دارید، حاصل تجربه کوتاه مدت یک گروه علاقه‌مند است با هدف آشنایی مستقیم این جنبش. در طرح سؤال‌ها همه جمع شرکت داشته‌اند و هیچ محدودیتی به زمانی و چه در نوع سؤال‌ها برایمان وجود نداشت. بنابراین خود سؤال‌ها نشان‌دهنده دغدغه‌های فکری افرادی است که در این سفر شرکت داشته‌اند. اگر از این که اگر جمع دیگری این سؤال‌ها را طرح می‌کرد، حتماً حاصل کار چیزی دیگری می‌شد؛ یعنی جوانب بسیاری در هر جنبش وجود دارد که می‌توان مورد بررسی قرار داد، بدون آن که در دام الگوبرداری افتاد.

این همه به کار آید...